

תוכן החוברת אהבת הארץ והמקדש - טיוטה : - זוהי רק ההתחלה....

[בלחיצה עם העכבר על תוכן הענינים [CTRL +] ניתן להגיע לשיעור]

3	טבלת סיכום כללית- שכבה הצעירה
4	טבלת סיכום כללית- שכבה בוגרת
5	ארץ ישראל והמקדש / מדריך למורה
10	שיעורים לשכבה צעירה
10	ארצנו המיוחדת- מניחים יסודות לאהבת הארץ
16	ירושת אבותינו- מעשי אבות
26	מוזמנים לארמון - כבוד הארץ
32	אהבת הארץ בעקבות הראי"ה קוק- מתבוננים ובונים

טבלת סיכום כללית- שכבה הצעירה

הצעות לשיר מלווה	מתודות	כישור מעשי ביטוי התנהגותי / מילולי	מטרות	אהבת הארץ והמקדש	לצעירים
			היכרות קוגניטיבית	הדרכה למורים	מניחים יסודות
מסע לארץ ישראל			למידת הנושא והתנסות	סדנה למורים	
ארץ נהדרת	מאפייני הארץ בסמלים משחק שלישיות ופעילות בעקבות מכתב	יכולת שכנוע לעליה לארץ בעזרת אחד ממאפיינה		ארצנו המיוחדת- לתלמידים	
ארץ ישראל שלי			חיבור רגשי לארץ	ארץ ישראל הבית שלי בהכנה	בפתח
לך אתן את הארץ	משחק מסלול – על המפה.	יכולת זיהוי וסימון מקומות בהם הלכו אבותינו	חיזוק הקשר בין העם לארצו בעקבות אבותינו	ירושת אבותינו	מעשי אבות בנין לבנים
שיר בוקר בהרים כבר השמש...	חידת הארמון: הזמנה פאזל הכללים הכנת שלטים.	ייצור שלטים [השלמה, ניסוח ויצירה] יקפיד על נקיון הארץ.		4מוזמנים לארמון	מתבוננים ובונים
לעד חיה בלבנו	מספרים סיפורים בשיטת הג'יקסו. הכנת חידות שונות על הסיפורים	יכולת ביטוי מילולי – כמספר יכולת ביטוי יצירתי-בהכנת חידה וסימניה	הזדהות עם אהבת הארץ של הראי"ה קוק	5- "לשוב אל ארץ קדשנו" [בעקבות הראי"ה]	

מסכת שירים	שירה בציבור: מסכת שירים וקטעי קריאה	הפעילות מזכירה את הנלמד. ומוסיפה פן חווייתי, רגשי לקישור התלמידים לארץ.	סיכום נושא אהבת הארץ והמקדש בקטעי קריאה ושירים	לשיר לארצי לשיר למקדשי	יחידת סיכום
-------------------	--	--	---	---	--------------------

טבלת סיכום כללית- שכבה בוגרת

לשיר מלווה	הצעות	מטרות	אהבת הארץ	כישור מעשי ביטוי התנהגותי / מילולי	מתודות	לשיר מלווה
מסע לארץ ישראל		הכרות קוגניטיבית	הדרכה למורים			
		למידת הנושא והתנסות	- סדנה למורים			
		הכרת מעלות קדושת הארץ	מקודשת מכל הארצות	ניסוח מכתב ויכולת שכנוע במעלת הארץ. ביטוי יצירתי למעלות הקדושה	מענה למכתב התאמה בין מקור לנושא יצירה בעקבות מדרש.	
		היכרות וקירוב מושגי הקדושה [הארץ והמקדש] לילדים	צח"ק = צוות חקירת קדושה + פעילות העשרה	פעילות חקר קבוצתית. יצירה אישית	פעילות חקירה בצוותים וכתיבה. יצירות אישיות הנאספות לקלסר	
			בהכנה .			
אם אשכחך / שויקי	פעילות איסוף מידע משחק מסלול ספירלי	הליכה במשחק יוצרת הזדהות. ביטוי מילולי להזדהות.	הזדהות עם דמותו של הרב גץ, אוהב הארץ והמקדש.	"מי יעלה בהר ה'?" – [בעקבות הרב גץ]		מעשי אבות בנין לבנים

מתבוננים ובונים ביקור בממלכה הכרת הקשר בין קדושת הארץ למצוותיה סיפור התאמת ציור לתוכן	
ברכה בעיסה הכרות ויישום של מצוות הפרשת חלה התנסות בתהליך הכנת הלחם והפרשת חלה הלחם.	
יחידת סיכום לשיר לארצי לשיר למקדשי סיכום נושא אהבת הארץ והמקדש בקטעי קריאה ושירים הפעילות מזכירה את הנלמד. ומוסיפה פן חוותי, רגשי לקישור התלמידים לארץ.	מסכת שירים שירה בציבור: מסכת שירים וקטעי קריאה

ארץ ישראל והמקדש / מדריך למורה

חזרנו הביתה!

זכינו ברוך ה' ואנחנו חיים בארץ ישראל שלנו, ארץ אהובה ונכספת. עלינו להודות על זכות זו, שלא הייתה מנת חלקם של אבותינו בדורות הקודמים וגם כיום יש יהודים שלא זוכים בה.

השל"ה הקדוש אומר שצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבוא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן הבא אל חיק אימו¹.

אלפיים שנה כספנו, התפללנו וחלמנו לעת בה נזכה לשבת בנחלת אבותינו, ולעלות לבית ה' בירושלים... והנה אנחנו פה- שבו הבנים לגבולם והם מישבים את ארץ נחלתם. לאחר אלפיים שנות נדודי הגלות אנחנו יכולים לעלות, להתהלך להתיישב ולדור מגורי קבע בארץ הטובה שלנו.

ארץ הקודש והמקדש

במשך כל שנות גלותינו, נשא העם את געגועיו ותקוותו הגדולה לעתידו המיועד לו בארץ עברו; אבל לא רק לירושלים של מטה התגעגע, לא רק לארץ ישראל החומרית המדינית נשא את נפשו, אלא געגועיו היו לירושלים של מעלה, לארץ ישראל השמימית, הרוחנית המוסרית הבאה לידי ביטוי גדול ומלא בירושלים

¹ השל"ה הקדוש שער האותיות- ק'- קדושת המקום ד,ה עוד כתב.

ובמקדש. ואמנם גדולי ישראל כשהיו חולמים את חלום שיבת ציון, לא חפצו בסולם מוצב ארצה, אם ראשו אינו מגיע השמימה².

אי אפשר לדבר על ארץ ישראל בלי לדבר על המקדש. ארץ ישראל והמקדש דבוקים זה בזה, כשהמקדש הוא הרובד הפנימי והמיצוי של כל הרבדים הקודמים לו כאמור בזהר- ארץ ישראל אמצעו של עולם, ובאמצעה של ארץ הקודש ירושלים, ובאמצע ירושלים- בית קודש הקודשים וכל טובו ומזונו של כל הישוב שם יורד מלמעלה³.

לומדים ומתחברים

לצערנו עדיין חסומה הדרך לבית המקדש, וגם המערכה על ירושת הארץ עדיין לא נגמרה. אנחנו בעיצומה של מלחמה מתמשכת על זכותנו לחיות חיים מלאים ושלמים בשלווה ובטחון בארצנו, והדבר לא קל.

יחידה זו על ארץ ישראל והמקדש מטרתה לעורר אותנו המבוגרים והילדים אל ערכה המיוחד והנעלה של ארץ ישראל ואל המקדש הנמצא במרכזה. הלימוד וההעמקה במקורות יבנו ויחזקו בנו את הכוחות הרבים שאנו זקוקים להם, כדי להמשיך לבנותה ולהיאחז בה בשמחה ובאמונה, לצעוד בתקווה לקראת חיים אמיתיים ושלמים של עם ישראל על אדמתו- למרות הקשיים המרובים מבית ומבחוץ. כמו שאומר ריה"ל בספר הכוזרי⁴- שהתעוררותם הנפשית של בני אדם לאהבת המקום הקדוש ההוא, תמהר ותחיש את הגשמת התקווה המיוחדת לשיבת ציון ובנין ירושלים. כמו שנאמר אתה תקום תרחם ציון, כי עת לחננה כי בא מועד. כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו. רוצה לומר- כי ירושלים אמנם תבנה כשיכספו לה בני"י תכלית הכוסף.

נושא ארץ ישראל והמקדש הוא לב האמונה היהודית. הנושא רחב ובעל רבדים רבים ועמוקים מאד. הכתוב כאן הוא רק נגיעה קלה בנושא, בבחינת התחלה ופתח ללימוד, בירור והתעסקות קבועה בנושא הגדול והקדוש הזה.

מצוות ישוב הארץ

מצוות ירושת הארץ ושיבתה, לפי הרמב"ן, הוא מצוות עשה מן התורה, והיא חלה על כל יחיד לדורות, ונוהגת גם בזמן הגלות. ובלשונו- "שנצטוונו לרשת את הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו, לאברהם יצחק ויעקב ולא נעזבנה ביד זולתינו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם-(במדבר מסעי לג) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה, והתנחלתם את הארץ"⁵. זכות המקיימים מצווה זו היא גדולה מאד, עד שיעקב הצדיק פחד מאחיו- מעשיו, כי חשש מכוח זכות, ישיבתו של עשיו בארץ ישראל, למרות שעשיו עבר עבירות חמורות ביותר⁶.

² עפ"י הר' מימון בספר- ישראל תורה וציון ע"מ 17-20.

³ זוהר תרומה קנ"ז.

⁴ כוזרי ה/כז. עיבוד ר' מרדכי גניז.

⁵ השגות הרמב"ן לספר המצוות של הרמב"ם סוף מצוות עשה רביעית.

⁶ רש"י בראשית כ/ לד.

הקדוש ברוך הוא והארץ

לארץ ישראל יש קשר מיוחד לקדוש ברוך הוא- היא נחלת ה', היא ארץ המיוחדת לאלוקי ישראל, והיא הארץ הנקראת לפני ה'. נאמר עליה- (דברים יא/יב) תמיד עיני ד' אלוקיך בה מראשית שנה ועד אחריתה⁷.

על הפסוק שאמר דוד (שמואל כו/יט) " כי גרשוני היום מהסתפח בעבודת ה' לאמר- לך עבוד אלקים אחרים." אומרת הגמרא- לומר לך שכל הדר בחוצה לארץ כאילו עובד אלקים אחרים⁸. מכאן שנתן הקדוש ברוך הוא את הארץ המיוחדת לשמו, לעם שתפקידו ליחד שם ה' בעולם⁹. כמו שאמר הרב קוק- כי ההקדוש ברוך הוא נתן לנו את ארץ ישראל כדי שנהיה עליה אור לגויים, שנאמר כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים¹⁰.

הקשר בין העם והארץ

ארץ ישראל היא המקום הטבעי, הנורמלי והבריא של עם ישראל. אי אפשר לעם ישראל אלא בארץ ישראל-שבה עיקר השראת השכינה בעולם, שבה עיקר הנבואה התורה ועוד¹¹. ארץ ישראל היא ארץ חיינו, היא ארץ החיים האמיתיים והנצחיים ששל עם ישראל¹².

ריה"ל בספר הכוזרי עוזר לנו להבין את מציאות הקשר הזה, הוא מביא את משל הכרם: בהר יש כרם שמצליח מאד, אבל ברור שאם לא היו נוטעים בו גפנים, ולא היו עושים את הפעולות הנצרכות להם, הכרם לא היה עושה פירות טובים. רואים זאת גם בצמחים אחרים- שבשביל הצלחתם צריכים לשתול אותם במקום המתאים להם. וגם כך בנמשל- ארץ ישראל וקדושתה היא המקום והתנאים המתאימים המביאים את עם ה' לשלמותו¹³.

בהסטוריה נמצא באמת תופעה מיוחדת המעידה על קשר מיוחד זה, והדבר מופיע במפורש בתורה- ושמו עליה אויביכם (ויקרא כו/ טז) הרמב"ן קורא לזה- בשורה טובה מבשרת בכל הגלויות שאין ארצינו מקבלת את אויבינו¹⁴.

באמת ראינו שכשעם ישראל יוצא לגלות הארוכה, ארץ ישראל שומרת לו אמונים ולא מקבלת אליה את אויביו. והנה- לפני כמאה וחמישים שנה, בתחילת ההתעוררות לשיבת ציון, הארץ מאירה פניה לבניה החוזרים אליה, ומצמיחה להם פירות- כמאמר הגמרא. ואמר לך ר' אבא- אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפיכם תתנו ופריכם תשאו לעם ישראל כי קרבו לבוא (יחזקאל לו/לח)¹⁵.

⁷ רמב"ן ויקרא יח/ כה.

⁸ תלמוד בבלי מסכת כתובות דף י' עמוד ב'.

⁹ רמב"ן ויקרא יח/ כה.

¹⁰ הרב קוק חזון הגאולה א'.

¹¹ הרצ"ה קוק חוברת על שיבת ציון.

¹² ליקוטי תפילות מוהר"ן חלק א' סימן ט'.

¹³ כוזרי ב/ד.

¹⁴ רמב"ן ויקרא כו/ טז.

¹⁵ תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א'.

עם ישראל החוזר לארצו, שב הוא לביתו והרי הוא כבן החוזר לחיק אימו¹⁶.

עם ה' בארץ ה'

במקורות נמצא דימויים רבים לקשר בין עם ישראל וארץ ישראל- להקדוש ברוך הוא. ישראל היושבים בגלות הם כגולים-מעל שולחן אביהם¹⁷ ואילו ישראל היושבים בארץ ישראל- כיושבים בפלטין (ארמון) של מלך¹⁸.

אין זה מקרה שארץ ישראל ניתנה לעם ישראל.

הרמב"ן אומר שארץ ישראל היא נחלת ה' המיוחדת לשמו.. שהנחיל אותה לעמו המיוחד שמו.. כדי שהוא יתברך יהיה לנו לאלוקים ונהיה מיוחדים לשמו¹⁹.

ישנה התאמה מיוחדת וקשר עמוק בין עם ישראל לארץ ישראל.

הרב קוק אומר שסגולת הארץ וסגולת האומה מתאימות, והן פועלות יחד לאותה מטרה. כשם שהאומה מיוחדת בכך ששואפת להתרומם ולהתקרב אל הקדוש ברוך הוא, כך הארץ מכשירה את העם היושב עליה- להגיע לכך. שניהם ביחד פועלים להוציא לפועל- את עריגתן ושאפתן לקודש²⁰.

לארץ ישראל מקום מרכזי במישור הרוחני

הקשר המיוחד בין העם לקדוש ברוך הוא דווקא בארץ ישראל בא לידי ביטוי בהיותה ארץ הנבואה- כל מי שנתנבא לא נתנבא אלא בה או בעבורה²¹.

מאימתי נוצר הקשר הזה?

הרב צבי יהודה קוק אומר שהקשר המהותי והשייכות שבין העם לארץ, קיים כבר מבריאת העולם. שקדוש ברוך הוא סידר סידור אלוקי את העולם, ונתן לכל חלק מהאנושות את החלק הגיאוגרפי שמתאים לו על כדור הארץ. מציאות של עם מיוחד, עם סגולה ועם קודש, מחייב שייכות וקרקע מיוחדת, וזה מהות הקשר²².

ארץ ישראל היא ארץ אבותינו, ארץ שחמדה אבות העולם והיא ניתנה לכל אחד מהם ולכל זרעם אחריהם עד עולם²³.

אברהם הלך הלך ונסוע הנגבה- לא שקט ולא נח עד שבא אליה. יצחק- לא יצא ממנה, יעקב ויוסף ציוו לבניהם שיקברו שם לאחר מותם, משה התחנן לראותה ונמנעה ממנו²⁴, ודוד- במדרש- אמר דוד לפני

¹⁶ השל"ה הקדוש, ראה הערה 1.

¹⁷ אורח חיים הקדוש ויקרא כה/ כה.

¹⁸ מדרש רבה קהלת פרשה ט'.

¹⁹ רמב"ן ויקרא יח/ כה.

²⁰ הרב קוק הקדמה לספר שבת הארץ.

²¹ כזרי ב/יד.

²² הרצ"ה קוק שיחות לפרשת שבוע, פרשת חיי שרה תשכ"ז, פרשת וירא תשכ"ח.

²³ לדוגמא: אברהם- בראשית יז/כא. יצחק- בראשית יז/כא. יעקב- בראשית כח/ג.

²⁴ ר' מרדכי עטיה בחוברת לך תשנ"ג.

הקדוש ברוך הוא- ריבונו של עולם, אפילו יש לי טרקלין (ארמון) בחוץ לארץ ואין לי אלא הסף (רצפה) בארץ ישראל בחרתי להסתופף בה. שנאמר אשר גרשוני מלהסתופף בנחלת ה'²⁵. הרב "שער החצר" אומר- שכל מי שהוא מזרע אברהם אבינו ע"ה מתגעגע לחזור לארץ ישראל, כי ידוע שכל הדברים שמופרדים משורשם ומקורם הראשון יש להם בטבעם חשק גדול לשוב לשורשם הראשון²⁶.

משמעות הקשר

הקשר המיוחד הזה בין העם לארץ- טומן בחובו לא רק הבטחות טובות לעם ישראל, אלא גם הקפדה יתרה- מתוך שארץ ישראל היא ארצו של הקדוש ברוך הוא, וענינו תמיד בה, יש בארץ ישראל הנהגה מיוחדת עפ"י החוקים של אלוקי הארץ. הגשם, תנובת הארץ ואיכות הפירות תלויים במעשיהם של העם היושב עליה. כמו שאנחנו אומרים בקריאת שמע- "והיה אם שמעו תשמעו אל מצוותי... ונתתי מטר ארצכם בעיתו... וְאֶסְפָּתָה דְגָנְךָ וְתִירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ... ואכלת ושבעת... השמרו לכם פן יפתה לבבכם... וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תיתן את יכולה..."²⁷ הרמב"ן אומר שהארץ אינה סובלת אנשי תועבות, והיא תקיא כל המטמא אותה, וזה מתוך מעלת ארץ ישראל כי שם היכל ה'.

ארץ ישראל מרכז העולם

ארץ ישראל היא מרכז העולם- ממנה התחיל הקדוש ברוך הוא לברוא את העולם כולו. התפילות מכל ארצות העולם עולות את הקדוש ברוך הוא דרך ארץ ישראל, ארץ ישראל לפיכך היא ארץ התפילה, שער השמים²⁸. הארץ היא גם מרכז הזמן- היא הנקודה שבה החלה ספירת הימים- השבת וכל הימים אחריה נקבעים לפי ארץ ישראל²⁹. לארץ ישראל מקום מרכזי גם במישור המעשי- ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות³⁰. מצוות ישוב ארץ ישראל- מצווה שכוללת כל התורה כולה- כי כל חיובי המצוות אשר בכל התורה קיימים על אדם היושב בארץ ישראל³¹, ובחוץ לארץ החיוב הוא רק כדי להרגיל במצוות, שלא ישכחם כשיחזרו לארץ ישראל, בבחינת הציבי לך ציונים (סימנים)³².

מצוות בניית בית המקדש

מצווה מן התורה לבנות את בית המקדש, והיא מצוות עשה לדורות (ע"פ ספר המקדש) הר' ישראל אריאל פ' ב), ובלשון הרמב"ם בספר המצוות מצווה כ'- "שצונו לבנות בית הבחירה

²⁵ מדרש תנחומא ראה סימן ח'.

²⁶ הרב שער החצר אות תק"ב.

²⁷ השל"ה דף רצ"ג ע"א.

²⁸ מדרש תנחומא ויקרא קדושים יט/ כג.

²⁹ ספרי ראה נ"ג, תוספתא ע"ז ה, ב.

³⁰ רמב"ן דברים יא/ יח, אורח חיים דברים ל/ כ. ד"ה ואומר.

³¹ רש"י דברים יא/ יח. וכן רש"י גמ'. ברכות יז/ א ד"ה בבבל עומד.

לעבודה, בו יהיה ההקרבה והבערת אש התמיד ואילו תהיה ההליכה והעליה לרגל והקבוצ
בכל השנה. והוא אמרו יתעלה(שמות כה) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם...הנה זה הציווי נוהג
לדורות"

על פי הזוהר הקדוש (חלק ג' קמז ב) מאז החורבן עזב ה' את היכלו בשמים, כביכול, והוא
ממתין בחוץ עד שישראל יקומו ויבנו את המקדש בארץ.

מהותו ויעודו של בית המקדש

חכמי ישראל רואים בעבודת בית המקדש יסוד לקיומו של העולם, כמו שאמרו במסכת אבות
א/א "על שלושה דברים העולם עומד – על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים" עבודה
– זו עבודת הקורבנות בבית המקדש.

עבודה זו מבטאת את הקרבה הגדולה ביותר לה', ולפי זה אפשר להבין את מה שכתוב
בגמרא(פסחים נד/א) שבית המקדש נברא לפני העולם, כי העבודה והקרבה לה' היא המטרה
המונחת ביסוד בריאת העולם.

בית המקדש הוא פסגת המאוויים של עם ישראל ושל האנושות כולה. על פי ספר הכוזרי ב/לב
בית המקדש הוא לב האומה הישראלית וכשהוא לא עומד בשלמותו גם עם ישראל לא יכול
להגיע לשלמותו.

עם ישראל והעולם כולו מצפה שבית המקדש יהיה מרכז רוחני וערכי לכל, שיגלה כי ה' אחד
ושמו אחד, כמו שכתוב בישעיהו פרק ב' "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש
הרים ונשא מגבעות, ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו- לכו ונעלה אל הר ה', אל
בית אלוקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו. כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים."

כיום נושא המקדש רחוק מאיתנו. הר' אלבום בספר תורת הבית אומר-שמה שנראה
שהמקדש רחוק מאיתנו, הוא רק מפני שאנו רחוקים ממנו, וכשנתקרב במחשבה, בתשוקה
ובמעשים האפשריים מצידנו, אז ה' יתקרב אלינו ויזכה אותנו בבנין בית המקדש.

יהי רצון שהלימוד והעיסוק בקשר המיוחד בין העם הארץ והמקדש יגבירו בליבנו את הגעגועים לשיבת
ציון ובנין ירושלים בשלמותם ונזכה בקרוב להתגשמות התפילה- ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים.
אמן.

שיעורים לשכבה צעירה

ארצנו המיוחדת - מניחים יסודות לאהבת הארץ

שכבה צעירה

רציונאל:

ארץ ישראל היא ארץ מיוחדת. היא מיוחדת ביופי שלה, בקדושה שלה, בקשר בינה לבין עם ישראל. ישנם מקורות רבים המבטאים את יחודה של ארץ ישראל, כמו:

- ארץ ישראל גבוה ומתוקה ומשובחת משאר ארצות (ילקוט משלי תתקמב)
- ארץ ישראל אינה חסרה כלום (ברכות ה/לו)
- 'י קבין חכמה ירדו לעולם, ט' נטלה ארץ ישראל (קידושין מט:)
- 'י חלקים גבורה בעולם, ט' בארץ ישראל (אסתר רבא א')
- אוירא [האזיר] דארץ ישראל מחכים (ב"ב קנח:)
- ורי"הל משורר בשיר כיסופים - "יפה נוף משוש כל תבל קריה למלך רב".

בשיעור זה נלמד עם הילדים את היסודות, ננסה להכיר, להתרגל ולהבין את מושגי היסוד הללו.

מטרות:

1. התלמידים יכירו ארבעה מאפיינים המייחדים את ארץ ישראל.

1. השגחת ה' על הארץ.
2. יופייה וטובה של הארץ.
3. ארץ ישראל כביתו של עם ישראל.
4. קדושת הארץ.

תקציר השיעור:

1. משחק שלישיות על ערכה של ארץ ישראל:
 - בקבוצות - ייחודה של הארץ השגת הכרטיסים לכל קבוצה על ידי משחק.
 - בקבוצות - לימוד המאפיינים.
 - במליאה - הצגת הנושאים על ידי הקבוצות.
2. מכתב של עולה חדש - ייחודה של הארץ.
 - במליאה - קריאת המכתב בליווי פעילות.
 - פעילות קצרה בעקבות המכתב והעלאת התוצרים על קיר הכיתה.

הכנות נדרשות:

12 כרטיסים לפעילות הקבוצות (ארבע קבוצות שלושה כרטיסים לכל קבוצה).

8 דפי ציורים גזורים לפעילות המכתב (כל דף גזור ל- 9 חלקים עפ"י הסימון).

מהלך השיעור:

פתיחה

במליאה:

בשיעור זה נלמד על הארץ שלנו, ארץ ישראל ועל הדברים שהופכים אותה לארץ כה מיוחדת.

משחק שלישיות – ייחודה של ארץ ישראל

שלבי המשחק:

שלב א' במליאה- מתחלקים ל-4 קבוצות

כל קבוצה מקבלת כרטיס ראשון עם שמה:

- קבוצת **השגחת ה'** (צבע כחול)
- קבוצת **ארץ הקודש** (צבע סגול)
- קבוצת **טוב הארץ** (צבע ירוק)
- קבוצת **הבית שלנו** (צבע חום)

שלב ב' במליאה- חלוקת הכרטיסים לקבוצות

המנחה מחלק לכל קבוצה 2 כרטיסים בצבעים השונים מצבע הכרטיס שלה.

את שני הכרטיסים הללו תעביר בהמשך לקבוצות האחרות.

מטרת הקבוצה- להשיג את 2 הכרטיסים הנוספים השייכים לה (סה"כ – 3 כרטיסים)

שלושת הכרטיסים הם:

1. כרטיס נושא – בו כתוב בגדול שם הקבוצה (כרטיס זה נשאר אצל חברי הקבוצה).
2. כרטיס הסבר – בו רשום הסבר לאחד הנושאים (אצל כל קבוצה יש כרטיס הסבר המתאים לאחת מהקבוצות האחרות).
3. כרטיס ציור – על כרטיס זה יש תיאור ציורי של אחד הנושאים של הקבוצות (אצל כל קבוצה יש כרטיס הסבר המתאים לאחת מהקבוצות האחרות).

שלב ג' במליאה- משחק השלישיות

מטרת כל קבוצה להשיג את הכרטיסים השייכים לקבוצתה (העיקרון דומה למשחק הרביעיות).

הנחיות להשגת הכרטיסים:

אחת הקבוצות פונה בשתי שאלות לקבוצה אחרת:

1. "האם יש לכם כרטיס המתאים לנושא _____" (לדוגמא: טוב הארץ)?

אם התשובה שלילית התור עובר לקבוצה הבאה. אם התשובה חיובית הקבוצה שואלת שאלת המשך שיכולה להיות אחת משתי השאלות הבאות:

2. אפשרות א': "האם יש לכם ציור המתאים לנושא _____?"

אפשרות ב': "האם יש לכם הסבר מתאים לנושא _____?"

במידה והתשובה חיובית הקבוצה מקבלת את הכרטיס השייך לה.
התור עובר לקבוצה הבאה (בין אם הצליחו להשיג את הכרטיס וגם אם לא).
סיום המשחק: כאשר כל אחת מהקבוצות משיגה את כל הכרטיסים השייכים לה.

שלב ד' בקבוצות- הכנה להצגה במליאה

כל קבוצה מתכוננת להצגת הנושא שלה במליאה.
המשימות הנדרשות:

1. להדביק את שלושת הכרטיסים יחד לכרזה בסדר הנכון (כרטיס הנושא (שם הקבוצה) מימין, כרטיס ההסבר באמצע, כרטיס הציור משמאל) (שימו לב למסגרת שמראה לכם את צורת ההדבקה).

2. להתכונן להצגת הנושא על פי הסדר הבא:

1. שניים מבין חברי הקבוצה מחזיקים את הכרזה כשכל הכיתה יכולה לראותו.
2. כל חברי הקבוצה ביחד צריכים לומר את הנושא של הקבוצה שלהם.
3. נציג מהקבוצה כותב את נושא הקבוצה על הלוח.
4. נציג נוסף מהקבוצה צריך לומר את ההסבר לנושא.
5. נציג אחר צריך להסביר את הקשר בין הציור לנושא של הקבוצה.

למאיירת: כל קבוצה מקבלת 3 כרטיסים (כל כרטיס עמוד A4) שהם בעצם שורה אחת מתוך 4 שורות מהם מורכבת מפת הארץ.

הגרפיקה של המסגרת אמורה לתת גם היא את הצורה של התמונה השלמה.

התוצר הסופי מפת הארץ (זו רק דוגמא)

כל שורה היא קבוצה. לכל קבוצה יש צבע (השגחת ה'- צבע כחול, ארץ הקודש- צבע סגול, עדיף צבע לבן אני לא יודע האם זה מסתדר עם הציור והגרפיקה. טוב הארץ- צבע ירוק, הבית שלנו- צבע חום) וציור. הציור שלהם הוא בעצם הסמל של הקבוצה, הוא יכול להופיע בקטן גם בעמודים

האחרים של אותה קבוצה.

■

הקבוצות עולות לפי סדר (מלמעלה למטה), השגחת ה', טוב הארץ, ארץ הקודש, הבית שלנו. כל קבוצה שמסיימת להציג מדביקה את הכרזה שלה מתחת לקבוצה הקודמת. מחברים את ארבע הכרזות של הקבוצות אחת אל השנייה ומדביקים אותם לכרזה אחת גדולה. בסיום השיעור נתלה את הכרזה הגדולה על הקיר (אפשר להדביק על בריסטול או מצע קשיח אחר).

חלק ב' - המכתב

לאחר שנגזור את קלפים הציורים נחלק 4 קלפים ציור שונים לכל זוג תלמידים. כל זוג מקבל ארבעה קלפים קטנים שונים, כל אחד מהקלפים בצבע שונה, על כל אחד מהם מצויר סמל אחת הקבוצות.

למאיירת: צריך להכין את אותם סמלים שהכנו על גבי המפה, רק בגודל קטן - 9 יחידות בדף, עם סימן גזירה בין הציורים,

שני דפים כחולים (18 ציורים), השגחת ה', ציור זכוכית מגדלת.

שני דפים לבנים (18 ציורים), ארץ הקודש, ציור הכותל ובית המקדש.

שני דפים ירוקים (18 ציורים), טוב הארץ, ציור שבעת המינים.

שני דפים חומים (18 ציורים), הבית שלנו, ציור הבית .

המשימה:

לפנינו מכתב שכתב יוסף להוריו. יוסף עלה לארץ ישראל ולאחר שהגיע לארץ שלח להם את המכתב הבא.

נקרא את המכתב ביחד, בזמן קריאת המכתב יש לכם משימה.

כל זוג מקבל 4 קלפים ובהם ציורים שונים הקשורים לנושאים אותם למדנו.

שימו לב! כאשר מגיעים לקטע במכתב הקשור באחד הסמלים צריך להרים את הקלף המתאים.

למאיירת: את המכתב להלן יש לעצב בצורה של מכתב

שלום הורי היקרים!

כבר זמן רב עבר מאז שנפרדנו ואני מתגעגע אליכם מאוד! רציתי לספר לכם על חוויותי בארץ ישראל. למרות שלא הייתי בארץ מעולם אני מרגיש כאן ממש בבית . אני מרגיש שזו הארץ שלי וכיף לי להיות פה. כולם יהודים וכולם מדברים עברית ואני מרגיש כאן בבית הרבה יותר ממה שהרגשתי בחוץ לארץ. יש כאן בארץ הרגשת קדושה מיוחדת. אתם יודעים שיש מצוות שלא יכולתי לקיים בחוץ לארץ וזכיתי לקיים אותם כאן בפעם הראשונה כי אלו מצוות מיוחדות דווקא לארץ ישראל. לפני שבוע נסעתי לירושלים עיר הקודש, זו הייתה חווית קדושה מיוחדת ועליה אספר לכם בעזרת ה' במכתב אחר.

הארץ יפה מאוד, יש בה פירות טעימים. נסעתי לטיולים רבים, הנוף כאן מקסים ובכל פעם אני מגלה מקומות יפים חדשים, זו ממש **הארץ הכי טובה** בעולם.

אתם יודעים שהמצב כאן לא תמיד כל כך קל. לפעמים האויבים שלנו רוצים להלחם איתם, ולפעמים יש מחסור בגשם, אבל על הארץ הזו **ה' משגיח** במיוחד. ה' אוהב את עם ישראל ואוהב גם את ארץ ישראל. אנחנו נשתדל לעשות הכול למען הארץ ואנחנו בטוחים שה' ישמור על הארץ הזו.

להתראות הורי היקרים, יש עוד הרבה דברים לספר על הארץ היקרה שלנו, ואשתדל לעשות זאת בקרוב, אני מחכה ומתפלל שתצטרפו אלי כמה שיותר מהר.

אוהב, יוסף

סיכום

לאחר שנהנינו ממכתבו של יוסף וראינו איך כל הנושאים עליהם דברנו הופיעו במכתבו, ננסה לעזור לו ולשכנע את הוריו לעלות ארצה.

בוחרים קלף אחד שבו יש לדעתכם יש משהו שיכול לשכנע את הוריו של יוסף לעלות לארץ.

חושבים על משפט שקשור לציור שבו אנו יכולים לשכנע אותם לעלות לארץ.

משלימים את המשפט הבא על גבי הקלף:

אנו מזמינים אתכם לעלות לארץ כי _____.

לסיום השיעור. נתלה את הקלפים מסביב למפה הגדולה אותה הכינה הכיתה. הקלפים יישמשו מסגרת למפה.

ירושת אבותינו- מעשי אבות

שכבה צעירה

רציונאל:

אחת הסיבות לערכה הגדול של ארץ ישראל היא העובדה שזו נחלת אבותינו, אברהם, יצחק ויעקב. כמו שמצאנו במדרש תנחומא רבה, ראה "ואתן לך ארץ חמדה" (ירמיהו ג'), ארץ שחמדה אבות העולם. הארץ הובטחה לאבותינו, הם חמדו אותה, התהלכו בה לאורכה ולרוחבה ובחרו לגור דווקא בה. ביחידה זו נחזור ונזכיר את שמות המקומות בהם התהלכו אבותינו, ואת הבטחת ה' אליהם בדבר ירושת הארץ.

מטרות:

1. התלמיד ידע שהארץ הובטחה לאבותינו ולזרעם / לנו
2. התלמיד יכיר מקומות בחיי האבות, וישנן את פסוקי ההבטחות.
3. התלמיד יבין כי ההליכה בארץ יוצרת את השייכות אליה. "כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתיו"
4. התלמיד יזהה ויסמן את הערים בהם חיו אבותינו במפת הארץ.

תקציר השיעור:

- פתיחה ע"י המורה: דיון והכנה למשחק.
- משחק מסלול: המשחק יופעל בקבוצות של 6-8 ילדים+ תלמיד -מנחה)
- פעילות עם המפה.

הכנות נדרשות:

ערכת משחק לכל קבוצה הכוללת:

- 2 חומשי בראשית לכל קבוצה.
- לוח משחק, (נספח 1) וארבעה סוגי כרטיסים:
 1. 19 "כרטיסי מקום" בהם רשומה שאלה ותשובה על מקום בא"י.
 2. הכרטיסים נמצאים בידי מנחה הקבוצה (נספח 2).
 3. 19 "כרטיסי מידע" הכרטיסים יחולקו לתלמידים ע"י מנחה הקבוצה. (נספח 2)
 3. 6 "כרטיסי הבטחה" בהם רשום מקור מחומש בראשית להבטחת הארץ. הכרטיסים יונחו על לוח המשחק בערימה (נספח 3)
 4. 9 "כרטיסי הפתעה". הכרטיסים יונחו על לוח המשחק בערימה. (נספח 4)

- חייל משחק + קובייה.

מהלך השיעור:

פתיחה: * דנים על ערכה של א", שהיא נחלת אבותינו, בה גרו והתהלכו לאורכה ולרוחבה.

*** מתחלקים לקבוצות משחק. בכל קבוצה 6-8 תלמידים + תלמיד-מנחה.**

*** מחלקים לכל קבוצה ערכת-משחק.**

כרטיס לקבוצת משחק

* מתחלקים לשניים, (מלבד התלמיד המנחה)

* המנחה מחזיק בידו את "כרטיסי המקום"

* המנחה מחלק לילדי הקבוצה את כרטיסי המידע,

* מעיינים בכרטיסי המידע.

* מסדרים את כרטיסי ההבטחה וכרטיסי ההפתעה במקומם על לוח המשחק בשתי ערמות.

* קובעים מי הקבוצה הפותחת ע"י הטלת הקובייה.

* זורקים את הקובייה ומתקדמים בעזרת החייל .

* כשמגיעים למשבצת "הפתעה" הופכים את הכרטיס העליון שבערמה, קוראים את תוכן כרטיס ופועלים בהתאם.

* כשמגיעים למשבצת "כרטיס מקום" התלמיד המנחה בוחר באופן אקראי אחד מכרטיסי המקום שבידו וקורא מתוכו את השאלה. ילדי הקבוצה עונים (ניתן להיעזר בכרטיסי המידע)
אם התשובה נכונה זוכים בכרטיס ומעבירים את החייל למשבצת הסמוכה למקום המוזכר.
אם טועים השאלה עוברת לקבוצה השנייה. אם גם הקבוצה השנייה טועה, המנחה מגלה את התשובה וממשיכים במשחק. (כדאי להקציב זמן לתשובה)

*** כשמגיעים למשבצת "כרטיס הבטחה" הופכים את הכרטיס העליון שבערמה, קוראים את המקור בכרטיס, ומחפשים במהירות את הפסוקים. קוראים בקול את הפסוקים, וזוכים בכרטיס. (כדאי להקציב זמן למציאת הפסוקים)**

* מטרת המשחק לצבור כמות מירבית של כרטיסי "הבטחה" ו"מקום"

המשחק יכול להסתיים בכל רגע, על פי החלטת המורה.

כרטיס מליאה

*מחלקים לכל תלמיד מפת א"י קטנה, (נספח 5) שחסרות בה הערים: אלון מורה, בית אל, חברון, באר שבע.

*משלימים את שמות הערים החסרות. שמות המקומות ירמזו ע"י ציורים:
אלון מורה: 100 מטבעות קשיטה בית אל: סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.
חברון: אברהם ועפרון. באר שבע: בארות, גרר: פלשתים סותמים בארות
מעתיקים את אחת מההבטחות כרקע על המפה.
*המפה נשארת בידי התלמיד כמזכרת.

לוח משחק (נספח 1)

למאירת:

מפת ארץ ישראל, בה מודגשים המקומות המופיעים בנספח 2

מסלול מעגלי ובו כ-40 משבצות, העובר במקומות הנ"ל.

ב- 10 ממשבצות המסלול יש לסמן "כרטיס מקום"

ב- 4 ממשבצות המסלול יש לסמן "כרטיס הבטחה"

ב- 4 ממשבצות המסלול יש לסמן "כרטיס הפתעה"

על המפה יש לסמן מקום בו יונחו כרטיסי ההפתעה.

ניתן לעטר את המפה בדמויות תנכיות, בארות, גמלים וכו'

כרטיס מקומות (נספח 2)

למאירת:

- * יש לערוך את העמודה הראשונה (כרטיס מידע בידי התלמיד) בנפרד משתי העמודות האחרות
- שתי העמודות שבידי המורה (השאלה והתשובה) צריכות להיות שוות בגודלן כדי שיוכלו לקפל אותן לכרטיס אחד.

כרטיסי הבטחות (נספח 3) המקורות בידי המורה

כרטיסי מידע (בידי התלמיד)	
(אברהם מגיע מחרן לא"י) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׂכָם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַכְנִיעַנִי אֹז בְּאֶרֶץ (י"ב / ו') 1	וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית-אֵל וְאוֹלָם לוֹז שֵׁם-הָעִיר לְרֵאשֹׁנָה (כ"ח / י"ט) 11
וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם הָהָרָה מִקְדָּם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהְלֶה בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעִי מִקְדָּם (י"ב / ח') 2	וַיִּקַּח (לִבָּן) אֶת-אֶחָיו עֲמוֹ וַיֵּרְדּוּ אַחֲרָי (יעקב) דֶּרֶךְ שְׁבַעַת יָמִים וַיִּדְבֹּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד (ל"א / כ"ג) 12
וַיֵּאָהֵל אַבְרָם וְיִבְאָ וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֶינִי מִמְּרָא אֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וַיָּבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה (י"ג / י"ח) 3	וַיֵּאמֶר (יעקב) כֹּאֲשֶׁר רָאִים מַחְנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֶה (ל"ב / ג') 13
וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אֶרֶץ הַנָּגֶב וַיֵּשֶׁב בֵּין-קְדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיָּגֵר בְּגֶרָר (כ' / א') 4	וַיַּעֲקֹב נָסַע סִפְתָּה וַיָּבֹן לוֹ בֵּית וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סִפְתָּה עַל-כֵּן קָרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם סִפְתָּה (ל"ג / י"ז) 14
(לאחר העקידה) וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם אֵל נַעֲרָיו וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בְּבֵאֵר שָׁבַע	וַיִּבְאָ יַעֲקֹב שָׁלֹם עִיר שְׂכָם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֵאֵר מִפְּדֹן אֶרֶם וַיַּחֲזֵן

את-פני העיר ויקון את-תלקת השדה אשר נטה-שם אהליו מיד בני-חמור אבי שכם במאה קשיטה (ל"ג / י"ח-י"ט) 15	5
ויאמר קח נא את בנוך את יחידך אשר אהבת... ולך לך אל ארץ המרעה והעלהו שם לעלה על אחד הקרים אשר אמר אליך (כ"ב / ב') 6	ויאמר אלהים אל-יעקב קום עלה בית-אל ושב-שם ועשה-שם מזבח לאל הנראה אליך בברכה מפני עשו אחידך (ל"ה / א') 16
(לאחר מותה של רחל) ויבא יעקב אל-יצחק אביו ממרא קרית הארבע הוא חברון אשר-גר-שם אברהם ויצחק (ל"ה / כ"ז) 17	ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את-יצחק בנו וישב יצחק עם-באר לחי ראי (כ"ה / י"א) 7
(לפני הירידה למצריים) ויסע ישראל וכל-אשר-לו ויבא בארה שבע ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק (מ"ו / א') 18	ויהי רעב בארץ.. ויילך (יצחק) אל-אבימלך מלך-פלשתים גררה (כ"ו / א') 8
	ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע הוא חברון

וַיִּשְׂאוּ אוֹתוֹ בָּנָיו אֶרְצָה כְּנָעַן וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בְּמַעַרְת שׂוּדָה הַמְכַפֶּלֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת-הַשְּׂדֵה לְאַחֲזֹת-קֶבֶר מֵאֵת עֶפְרֹן הַחֲתִי עַל-פְּנֵי מִמְרָא (נ' / י"ג) 19	וַיְהִי יָמֵי יִצְחָק מֵאֵת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה (ל"ה / כ"ז-כ"ח) 2
וַיָּצֵא יַעֲקֹב מִבְּעָר שְׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה (כ"ח / י') 10	

תשובה(ע"י תלמיד)	השאלה (ע"י המורה)	כרטיסי מקום
שכם- אלון מורא	מהו המקום הראשון בא"י אליו הגיע אברהם?	כרטיס מקום 1
בית אל	מקום באזור ההר בו הקים אברהם אוהל.	כרטיס מקום 2
חברון	מקום שבו גר אברהם שנקרא גם אלוני ממרא	כרטיס מקום 3
גרר	מקום בן קדש ובן שור.	כרטיס מקום 4

כרטיס מקום 5	המקום אליו הלך אברהם לאחר העקידה.	באר שבע
כרטיס מקום 6	מקום העקידה	ארץ המוריה
כרטיס מקום 7	המקום בו ישב יצחק אחרי מות אברהם	באר לחי רואי
כרטיס מקום 8	המקום אליו הלך יצחק בזמן הרעב.	גרר
כרטיס מקום 9	היכן היה גר יצחק כשנפטר בגיל מאה ושמונים?	חברון
כרטיס מקום 10	מהיכן יצא יעקב כשברח לחרן?	באר שבע
כרטיס מקום 11	המקום ששמו לראשונה היה לוז, שם חלם יעקב חלום	בית אל
כרטיס מקום 12	יעקב בורח מלבן, לבן רודף אחריו, היכן נפגשו?	הר הגלעד

מחניים	המקום בו פגש יעקב במחנה אלוקים.	כרטיס מקום 13
סוכות	מקום בו חנה יעקב ששמו כשם של חג.	כרטיס מקום 14
שכם	המקום אותו קנה יעקב במאה קשיטה.	כרטיס מקום 15
בית אל	אחרי שיעקב יושב בשכם ה' מצווה אותו לעבור ל _____	כרטיס מקום 16
חברון	לאן הלכו יעקב ומשפחתו לאחר מותה של רחל?	כרטיס מקום 17
באר שבע	היכן הקריבו יעקב ומשפחתו זבחים לפני ירידתם למצריים?	כרטיס מקום 18
חברון מערת המכפלה	היכן נקבר יעקב?	כרטיס מקום 19

למאירת:

בכרטיסי המקום אורך העמודה הראשונה (כרטיס מקום ..) צריך להיות שווה לאורך שתי העמודות האחרות יחד (השאלה והתשובה) הקו בניהם צריך שיהיה מקווקו, אותו המורה יהיה צריך לקפל, כך שבצדו העליון של הכרטיס יהיה כתוב "כרטיס מקום" ובצדו התחתון השאלה והתשובה.

כרטיס ההבטחה	התשובה לכרטיס ההבטחה
י"ב / ז'	ויֵרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזַרְעֲךָ אֶתְנָן אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיֵּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו.
י"ג / י"ד-י"ז	שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה... כִּי אֶת-כָּל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-אַתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזַרְעֲךָ עַד-עוֹלָם... קוֹם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאַרְכָּהּ וּלְרֹחְבָּהּ כִּי לְךָ אֶתְנַנָּה.
ט"ו / י"ח-כ"א	בַּיּוֹם הַהוּא פָּרַת יְהוָה אֶת-אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ נִתְּמִי אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהָר מִצְרַיִם עַד-הַנָּהָר הַגָּדֹל נְהַר-פָּרַת.
י"ז / ד'-ה'	וְנִתְּמִי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרַיִךְ אֶת אֶרֶץ מִגְרִידָה אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְ(אַחֲזִית עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים
כ"ב / י"ז	כִּי-בָרַךְ אֲבִרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרֻכָּה אֶת-זֶרְעֲךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְחֹל אֲשֶׁר עַל-שָׁפַת הַיָּם וַיֵּרֶשׁ זֶרְעֲךָ אֶת שְׂעֵר אֲיִבּוֹ
כ"ו / ב'-ה'	וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵל-תֵּרֶד מִצְרַיִמָּה (שָׁכֵן) בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ. גֹּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת וְאַהֲבָהָ עִמָּךְ וְאַבְרָכְךָ כִּי-לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתְנָן אֶת-כָּל-הָאֲרָצִית
(כ"ח / י"ג-ט"ו)	הִנֵּה ה' נִיצֵב עִלָּיו וַיֹּאמֶר.. הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזַרְעֶךָ.. וּפְרִצַת יָמָה וּקְדֵמָה צְפוֹנָה וּנְגִבָה.. וְהִנֵּה אֲנוּכִי עִמָּךְ וּשְׁמֵרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וְהִשִּׁיבֹתִיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת
(ל"ה / ט'-י"ג)	וְאֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לְךָ אֶתְנַנָּה וּלְזַרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֶתְנָן אֶת הָאָרֶץ

כרטיסי הפתעות (נספח 4) יש להניח על לוח המשחק

שחקן תור נוסף	כרטיס ההבטחה הבא יימסר לקבוצה היריבה גם אם לא יהיו הראשונים.	בחרו במקום בו לא הייתם התקדמו אליו וקבלו את הכרטיס שלו.
הורו לקבוצה השנייה להמתין תור אחד	המתינו תור אחד	בחרו באחד הכרטיסים שזכיתם ומסרו אותו לקבוצה היריבה.
זכיתם בכרטיס הבטחה בחינם	בפעם הבאה קיימו שתי תורות ברצף לקבוצתכם	כרטיס ההבטחה הבא יימסר לכם גם אם לא תהיו הראשונים.

מפת א"י (נספח 5)

למאירת יש לצייר מפת א"י (תרשים כללי ללא שמות של ערים)

ובמקומות הערים הבאות להוסיף ציור:

באלון מורה/ שכם: 100 מטבעות קשיטה

בבית אל: סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

ירושלים/ ארץ המוריה: יצחק עקוד על המזבח

בחברון: אברהם ועפרון.

בבאר שבע: בארות,

בגרר: פלשתים סותמים בארות

מוזמנים לארמון - כבוד הארץ

שכבה צעירה

רציונאל:

כיצד עלינו להתייחס לארץ ישראל?

במקורות אנחנו מוצאים שארץ ישראל היא ארץ המיוחדת לה' אלוהי הארץ. הרמב"ן (ויקרא יח/כה) אומר שהיא נחלת ה' המיוחדת לשמו. וריה"ל בספר 'הכוזרי' (מאמר ה' / כג) קורא לה – הארץ המיוחדת לאלוהי הארץ. במקורות אחרים אנחנו מוצאים שמדמים את הארץ ל"פלטין (ארמון) של מלך" והדימוי לארמון יוצר תחושת כבוד מחד ומחויבות מאידך, כפי העולה מהמקורות הבאים:

"היושב בארץ ישראל יושב בפלטין (ארמון) של מלך. ונקראת ארץ ה' והארץ הזאת מעלת הצדיקים." [רבנו בחיי בפרשת האזינו].

הזהיר שיש לעלות לארץ ישראל בכבוד ראש ובקדושה ובטהרה... שאם יחטא יענש יותר מאם יחטא בחו"ל... כי ה' דורש אותה תמיד, ועיני ה' בה והשגחתו תמיד. ואינו דומה מורד במלכות בפלטין למורד חוץ לפלטין. [בעל ספר הכל בו. קכז]

בשיעור זה אנו מזמינים את התלמיד לארמון המלך על מנת ללמוד עמו כיצד להתייחס לארצנו השיעור מכוון ליצור אצל התלמיד יחס מכבד לארץ ישראל. עם ישראל מכיר טובה לה', נותן הארץ וצריך לנהוג בה ביחס מיוחד בשל קדושתה. לפיכך, היסוד לאהבתה הוא שהתלמיד יחוש יחס של כבוד לארץ. על ידי ההבנה שארץ ישראל היא ארמון המיוחד למגוריו של עם ישראל ננסה להסביר לתלמידים מדוע לכבד את הארץ וכיצד לכבד אותה.

מטרות:

- התלמידים יבינו את הסיבות לכבד ולשמור על ארץ ישראל.

א. בזכות היותה ארץ הקודש.

ב. כי היא הבית שלנו.

- התלמידים ידעו כיצד לכבד את ארץ ישראל

א. על ידי קיום מצוותיה.

ב. בשמירה עליה ועל יופייה.

תקציר השיעור:

חלק א', במליאה- "הזמנה לארמון", ארץ ישראל כארמון. הקדוש ברוך הוא ממזמין אותנו לגור בארמון.

חלק ב', בקבוצות- "כללי הארמון", בניית פאזל שכתובים בו כללי ההתנהגות בארמון.

חלק ג', במליאה- הכנת שלטים של כללי הארמון

הכנות נדרשות:

- הדפסת ההזמנה

המינהל לחינוך דתי / חינוך מתוך אמונה / אהבת הארץ והמקדש

- הכנת דפי כללי ההתנהגות בארמון גזורים כמספר הקבוצות
- הכנת הבסיס לשלטים של ההתנהגות בארמון

מהלך השיעור:

חלק א, במליאה'- ההזמנה:

יום אחד גיליתם בתיבת הדואר מעטפה ובה הזמנה יפה!

התבוננו בהזמנה וענו על השאלות:

- מה שמו של הארמון?
- למי שייך הארמון?
- האם אנחנו מוזמנים לארמון?
- מדוע אנחנו מוזמנים לארמון?
- מדוע יש לארמון כללים?

חשבו!

- האם יש לכם רעיון מהם כללי הארמון?
- איך לדעתכם מתכוננים למגורים בארמון?

חלק ב'- דף הכללים

הגיע היום הגדול, היום בו אתם עומדים להיכנס לארמון
בכניסה לארמון חילק לכם השומר את כללי ההתנהגות,
אך אבוי, מרוב התרגשות, דף הכללים שהחזקתם נקרע ונפל על הרצפה
התחלקו לקבוצות של 4 תלמידים ונסו לחבר מחדש את דף הכללים!
הדביקו את החלקים יחדיו.

ברזכים הבאים לארמון המלך

א ר צ י ש ר א ל כללי התנהגות בארמון!

1. זהו ארמוןנו של מלך מלכי המלכים!
המלך משגיח על כל המתרחש בארמון, יש להתנהג בהתאם!
2. המלך נתן לנו חוקים, שנקראים מצוות,
המתגוררים בארמון צריכים לקיים את מצוות המלך.
3. בייחוד אוהב המלך עניים ונזקקים
ועל כן יש להקפיד במיוחד ביחס לאנשים אלו.
4. הארמון יפה ומכובד!
על כל הנמצאים בארמון לשמור על יופיו וניקיונו
של הארמון.

המינהל לחינוך דתי / חינוך מתוך אמונה / אהבת הארץ והמקדש

● שימו לב! _____

● ברוכים _____ ל...

בסיום השיעור נרכז את השלטים ונתלה אותם בפינת ארץ ישראל.

משימה אישית:

כותיק בממלכה, נבחרת על ידי המלך להשתתף בצוות המדריך את התושבים החדשים בארמון.

בחר את השלט שתראה להם בראשונה.

נסה להסביר: מדוע בחרת דוקא בשלט זה?

אהבת הארץ בעקבות הראי"ה קוק- מתבוננים ובונים

שכבה צעירה

רציונאל:

הרב קוק אהב את ארץ ישראל אהבה גדולה, בכל לבו ומאודו. היתה זו אהבה שאינה תלויה בדבר. גם כשכולם מסביבו קטרגו על הנעשה ולא הכירו במעלת הארץ והאירועים המתרחשים בה, ידע הרב קוק לבחון את הדברים מצד קדושת הארץ, ולקדש כל דבר הקשור בכך. על כך כתב הרב בספר 'חזון הגאולה' בפרק קדושת הארץ- "חבת ארצנו הקדושה היא יסודה של תורה, שהיא מביאה את כלל עם ה' וכלל העולם כולו להשלמתם. ומי שיש לו יותר אהבה לארץ ויותר השתדלות בענין ישוב ארץ הקודש, הוא מוקדם לברכה והוא קרוב יותר אל השלמות. " וכן בהמשך "ישוב הארץ וחזרתה בפועל הוא דבר נשגב.."

מטרת יחידה זו היא חיזוק ערך נשגב זה של אהבת הארץ והכרה בקדושתה.

מטרות: 1. חיזוק ההכרה במעלתה וקדושתה של ארץ ישראל שאינה תלויה בדבר.

2. הכרת דמותו של הראי"ה קוק.

תקציר השיעור: *עבודה בקבוצות בשיטת הג'קסון.

*הצגת תוצרים במליאה.

* הכנת סימניה.

התנהגות רצויה: אהבת הארץ, וקשר אליה מצד ייחודה וקדושתה.

הכנות לשיעור

(שישית מתלמידי הכיתה מהווה "קבוצת סוד", בתוכנית "אופק חדש" אפשר להתכונן בשעות הפרטניות)

- ילדי "קבוצת הסוד" נפגשים עם המורה, מוצגים בפניהם שלושה סיפורים על הרב קוק

בתוספת שאלות לקבוצת דיון.(נספח 1)

- כל ילד מ"קבוצת הסוד" בוחר באחד מהסיפורים, ומתכונן ללמדו בקבוצה לקראת השיעור.

- מכינים לכל ילד חמישה עותקים מהסיפור שבחר+ שאלות

[יתכן ושני ילדים יבחרו באותו הסיפור, תלוי בגודל הכיתה.]

מהלך השיעור:

המינהל לחינוך דתי / חינוך מתוך אמונה / אהבת הארץ והמקדש

פתיחה על ידי המורה: הצגת דמותו של הרב קוק.

כרטיס מליאה

מתחלקים לקבוצות בנות שישה תלמידים, בכל קבוצה אחד מילדי "קבוצת הסוד"

כרטיס קבוצה- שלב א' (כ- 5 דקות)

- ילדי קבוצת הסוד מחלקים לכל תלמיד בקבוצתם עותק של הסיפור שבחרו.
- קוראים את הסיפור בקבוצה, ומנהלים דיון על פי השאלות.
- מתארגנים לקבוצות חדשות של שישה תלמידים, בכל קבוצה שני נציגים משלוש קבוצות שונות.

כרטיס קבוצה- שלב ב' (כ-20 דקות)

- כל נציג מספר בקבוצתו את הסיפור ששמע בשלב א'
- לאחר כל סיפור מנהלים דיון קצר על פי השאלות.
- בוחרים בכל קבוצה סיפור אהוב ומכינים תוצר למליאה: "כך אהב הרב קוק את ארץ ישראל"
- (הצגה, חידה, פנטומימה ועוד)
- ממלאים את הכרטיס לקראת המליאה (נספח 2)

כרטיס מליאה:

כותבים כותרת על הלוח: "כך אהב הרב קוק את ארץ ישראל"
תולים על הלוח כרזות:

תכנן והתחיל לעלות לא"י כדי לבנות בה את בית המקדש.	חלם על א"י ועל עבודת הכוהנים במקדש	האמין כי קדושת הארץ מרפאת את כל החולים

מציגים בקבוצות את התוצרים ומתאימים בין התוצר לכרזה.

כרטיס מליאה

מכילים סימניה (נספח 3) :

לעד חיה בלבבנו, האמונה הנאמנה, לשוב אל ארץ קודשנו, עיר בה דוד חנה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק, רבה הראשי של ארץ ישראל

לפניכם תרשים הסימניה

נספח 1

ילדותו (סיפור 1)

אברהם יצחק נולד בעירה גריבה במדינת טביה בחודש אלול לפני כמאה וחמישים שנה.

בהיותו בן 3, החליט עם חבריו, כי עליהם לעלות לארץ ישראל.

באותו היום הילדים בחידר לא אכלו את ארוחתם, כי שמרו את הצידה לדרך.. והיו מתלחשים ומתכננים מה יעשו. ובסוף היום יצאו לדרך..

שעות רבות הלכו הילדים הקטנים ועייפו מאוד. לקראת הערב פגש בהם אליעזר העגלון.

הם הלכו בראש זקוף ולכל אחד תרמיל על השכם, עיניהם נשואות קדימה ואברהם יצחק בראשם.

"לאן תלכו" שאל העגלון את אברהם יצחק הקטן

"לארץ ישראל" ענה "לבנות את בית המקדש"

"לארץ ישראל?" שאל העגלון "בלילה???"

"גם אבותינו יצאו ממצריים לארץ ישראל בלילה" השיב הקטן.

ראה העגלון כי לא יצליח לשכנעו, חזר במהירות אל בתי העיירה. שם ראה את אמהות עומדות בחוץ ודאגה גדולה בעיניהן.

"בואו אמהות, אל תדאגו, ראיתי את ילדיכן, הולכים הם לארץ ישראל.. עלו על עגלתי וארכיב אתכן אליהם"

דופק אליעזר העגלון בסוסיו למען ימהרו, דרך ארוכה עברו הילדים והאימהות נועצות מבטיהן האפלה. "הנה הם! הנה הם!" קוראות האמהות זו אל זו.

פנס העלה מאיר אל גזע עץ עבה מתחתיו שוכבים הילדים צפופים מרוב קור וישנים.

רק אחד עומד ומשגיח כשמקלו בידו, אברהם יצחק הוא.

"אברהם יצחק, מה עשית בני? לאן זה הלכת?"

"לארץ ישראל אמא לבנות את בית המקדש הלא כהן אני..."

שאלות לדיון

*מי הם הדמויות בסיפור? היכן התרחש? ובאיזו תקופה?

המינהל לחינוך דתי / חינוך מתוך אמונה / אהבת הארץ והמקדש

* הילדים החליטו לעלות לארץ ישראל. מה מיוחד בהחלטה זו?

* מה אתם לומדים מהסיפור בהקשר לאהבת א"י?

ילדותו (סיפור 2)

אברהם יצחק נולד בעירה גריבה במדינת לטביה בחודש אלול לפני כמאה וחמישים שנה. בילדותו היה מתגעגע מאוד לארץ ישראל. בימי "בין המצרים" (הימים שבין ראש חודש אב לתשעה באב) היה חולץ נעליים, מתיישב על הרצפה ובוכה בקול גדול על חורבן עם ישראל וחורבן א"י. חברו שנהג כמוהו התפלא מדוע אברהם יצחק כל כך בוכה וכל כך מתייפח: "אמור לי חברי, מדוע אתה בוכה בכי תמרורים?! וכי חושב אתה שאני איני מצטער כמוך על הגלות הארוכה, וכי אני אינני רוצה לעלות לא"י כמוך? הבט איני בוכה בחוזקה כמוך..." התפרץ אברהם יצחק הקטן וענה: אתה אינך כהן, ואביך אינו כהן, ואילו אני כהן אנוכי, כהן אנוכי, ומתי אזכה לעבודת ה' במקדש?

שאלות לדיון

*מי הם הדמויות בסיפור? היכן התרחש? ובאיזו תקופה?

*מה הייתה שאלתו של החבר על הרב ?

* כיצד הסביר הרב את מעשהו?

*מה אתם לומדים מהסיפור על אהבת א"י?

רבה של יפו והמושבות (סיפור 3)

כשהיה הרב אברהם יצחק בן 39 התמנה לרב של יפו והמושבות, באותה תקופה שלטו בארץ התורכים ומעט יהודים גרו בה.

יום אחד נכנס לביתו של הרב אורח מאמריקה ואמר: "אוי ואבוי על מה שעניי ראות! כיצד יהודים שגרים בארץ הקודש עוברים על מצוות התורה?"

השיב לו הרב ושאל: "האם היית פעם במעיינות המרפא שבאמריקה?"
השיב היהודי: "כן, הייתי שם"

המשיך הרב: מתפלא אני עליך, כיצד הלכת ליהנות במקום כזה? הרי מגיעים לשם אנשים הסובלים ממחלות מדבקות, ומפצעים מסוכנים, איך לא פחדת שתידבק מהם?"

השיב היהודי: "וכי למה אפחד והרי המעיינות מרפאים את כולם.."

הביט בו הרב וחיד: "עכשיו ענית על שאלתך כיצד יהודים שגרים בארץ הקודש עוברים על מצוות התורה.

דע לך כי כמו שמעיינות המרפא מרפאים את כולם, כך ארץ ישראל מקדשת את כולם, ולמרות

שכרגע יש לעולים אליה הרבה מחלות רוחניות, והם אינם שומרים תורה ומצוות, עתידים הם

להירפא בזכות קדושת הארץ"

שאלות לדיון

*מי הם הדמויות בסיפור? היכן התרחש? ובאיזו תקופה?

*מה היה שאלתו של האורח?

*כיצד ענה לו הרב על כך?

*מה אתם לומדים מהסיפור בהקשר לאהבת א"י?

כרטיס קבוצתי לשלב ב' לקראת המליאה (נספח 2)

מספר הסיפור האהוב עלינו	הקף בעיגול : 1 2 3
שם הסיפור	
סוג תוצר למליאה	[חידה/ פנטומימה/הצגה/אחר: _____]
תיאור התוצר	תיאור/ תמונה/ תוכן
מי הם הדמויות בסיפור?	
היכן התרחש? מתי?	
יחודו של הסיפור	
מה למדתם על אהבת א"י?	

מכילים סימניה (נספח 3)

לפניכם תרשים הסימניה

גזרו על פי הסימון

- קפלו על פי הסימון
- הדביקו את שני החלקים
- צבעו

(ניתן לצפות בטפט שקוף)

למאירת: יש להכין תרשים של סימניה משני צדדיה

בתוכה יש לשבץ תמונה של הרב קוק+האימרה:

לעד חיה בלבבנו, האמונה הנאמנה, לשוב אל ארץ קודשנו, עיר בה דוד חנה
הרב אברהם יצחק הכהן קוק רבה הראשי של ארץ ישראל

המינהל לחינוך דתי / חינוך מתוך אמונה / אהבת הארץ והמקדש

יש לסמן קו גזירה מסביב, וקו קיפול באמצע.